

Leo Tanner – Urban Camenzind

KAKO VJERA DONOSI ROD

Etape i krize u duhovnome životu

Naslov originala:
Leo Tanner (Pfarrer)
in Zusammenarbeit mit Urban Camenzind (Diakon):
Wie der Glaube Frucht bringt,
Etappen und Krisen im geistlichen Leben
Copyright © Weg Verlag 2010.

Leo Tanner – Urban Camenzind:
KAKO VJERA DONOSI ROD, Etape i krize u duhovnome životu
S njemačkoga preveo i priredio Pavao Madžarević, travanj 2010.

Predgovor

Niz malih sveščića „Poticaji POV“ želi pojedinačnim religioznim pitanjima i temama dati prvi i lako razumljiv pristup. Ovi „Poticaji POV“ svode se uglavnom na predavanja koja su sada u pisanu obliku dostupna širem „slušaateljstvu“.

Kad se Bog nekomu čovjeku obrati osobno i ovaj se upusti u Boga, započinje put vjere. Kako taj put izgleda? S kojim se stupnjevima rasta i ugrozama susrećemo na tome putu? Prema kojemu se kompasu trebamo orijentirati?

Na temelju takvih pitanja kroz više predavanja sam tražio korisne i prokušane odgovore. Kao plod tih predavanja nastao je ovaj sveščić, koji hoće pokazati samo neke temeljne crte puta vjere.

Nadahnut sam bio između ostaloga sveščićem patra Hansa Boubu „A ti pođi za mnom! Obraćenje i put obraćenja“.

Srdačno zahvaljujem Urbanu Camenzindu (đakonu) za sadržajne poticaje. Srdačno zahvaljujem i Kathrini S. Schärli za jezične naputke kao i čitavomu nakladničkom timu za njegovu dragovoljnu suradnju, i svima koji su pridonijeli uspjehu ovoga sveščića.

Kod čitanja ovoga spisa uočit će se da su zamjenice za trojedinoga Boga pisane velikim početnim slovom. Time hoćemo i vizualno upozoriti na to da kod Trojedinoga Boga imamo posla s „Velikom realitetom“ našega života.

Neka ovaj spis pomogne bolje razumjeti vlastiti put vjere i njime ići s više radosti. Za to vam, draga čitateljice, dragi čitatelju, želim svjetlo Duha Svetoga.

Teo Tanner

Uvod

Postarija žena u prigodi jednoga seminara o molitvi ispričala mi je sljedeće iskustvo: „*Ne znam što je sa mnom. Nešto me svaki dan vuče na molitvu i ja sam iznutra čitav dan usmjerena na Boga. Ali Bog mi nikada ne daje nikakva odgovora. Svaki dan ga i jedan sat posjećujem u crkvi i klanjam mu se. Ranije sam u molitvi iskusivala sreću, mir i radost. A danas moja molitva nije ništa drugo nego zjapeća praznina. Više ne volim govoriti riječi. Dapače, osjećam čak neki nutarnji otpor. I imam dojam da Boga ne ljubim ispravno, premda ne čeznem ni za čim drugim osim za time. Što radim krivo? Morate znati da ovo stanje traje već godinama!*“

Jedna mlada žena napisala mi je sljedeće: „*U posljednje vrijeme moja ljubav prema Isusu sve je snažnije rasla. Zbog čega sam jako sretna... Stvari su se promijenile tako da sada svjesno tražim da budem s njim u molitvi, da nedjeljom rado idem na svetu misu (ranije je to za mene bila više dužnost), sada odlazim rado jer mislim da je tu On i opet posve opipljivo nazočan. Isto se tako radujem našoj grupi kod dijeljenja Biblije.*

Ipak, ono što me pomalo zbunjuje, jest sljedeće: Katkada sam doista zaljubljena u Isusa. Za mene je to neobično, ranije sam poznavala samo to da si zaljubljena u nekoga čovjeka. A ipak, katkada mi udara srce kad s Njim razgovaram i istodobno sam potpuno sretna.

...To je baš kao kad si zbilja zaljubljen. Ali se onda na neki način sramim ponovno s NJIM razgovarati, jer mislim da to nije ispravno i da imam premalo strahopoštovanja. Zatim se opet plašim da si sve to samo umišljam. Već sam pokušavala ove osjećaje jednostavno potisnuti. Ali tada sam opet tako sretna kad s njim mogu razgovarati ili mu pjevati pohvale, da se ti osjećaji ponovno kao automatski pojave. Nadam se da ne misliš da sam potpuno skrenula.“

Ova dva upravo suprotna iskustva tipična su za ljude koji su na putu s Bogom. U njima se nalaze bitna obilježja i pitanja koja spadaju u duhovni život i koja treba brižno ispitati i razlikovati. Jesu li takva iskustva prava ili su iluzija? Koju vrijednost, koje značenje pridati osjećajima na duhovnome putu? Kako s takvim iskustvima nastaviti put?

Bistrenje takvih pitanja važno je na putu do pravoga duhovnog života. Ova iskustva su dio biografskoga duhovnog razvoja. Procesi kao napredovanje, rast, zrelost, razvoj i produbljivanje pojmovi su koji bitno spadaju u duhovni život.

Što je duhovni život?

Propitujemo li o duhovnome životu, poglavito je važno razlikovanje, naime razlikovanje između religije i vjere.

Religija i vjera

Religiozni su više ili manje svi ljudi, kako svjedoči ruski filozof religije Nikolai Berdjajev (1874.-1948.): „Čovjek je neizlječivo religiozan“. To znači da on traga za nečim „višim“, traži veći oslonac. Temeljnu dimenziju religije mogli bismo označiti kao čovjekovo traganje za Bogom. Tako je bilo i ima najrazličitijih oblika religioznosti. Čovjek u većini oblika traži nešto za sebe, nešto što će njemu činiti „dobro“. Ovisno o tome odabire onda ono što njemu odgovara.

A budući da pritom ipak traži svoju vlastitu dobit, u opasnosti je da „Boga“ iskoristi. Religija se može vrtjeti oko Ja, oko Ega. Čovjeku je pritom važno ta ova „religija“ služi *njemu* samomu. Vjerovanje bi tada glasilo ovako: Dokle god „Bog“ služi i pomaže meni i mojim interesima, štovat ću ga i trebam ga. Čemu tada još moliti, ako to ničemu ne služi? Ako mi „Bog“ ne donosi više ništa, ne trebam više ni religiju. Takva vrsta „religije“ ostaje jako usmjerena na Ja.

Uz čovjekovo traganje za Bogom dolazi i druga dimenzija religije; to je predodžba i iskustvo da i Bog traži i kako traži čovjeka. Ovdje se radi o onome događaju koji označujemo kao „objava“.

Kad se čovjek susretne sa živim Bogom, tada započinje nov način vjere. U susretu sa živim Bogom objavljuje se čovjeku onostrana apsolutna stvarnost. To čovjeka „izbacuje iz koncepta“ jer on ovdje iskusi jedan Ti, Nasuprotnika koji mu se obraća, koji traži odnos s

njim. Sam Bog prilazi čovjeku. Obraća mu se i nudi mu svoje prijateljstvo.

Kao odgovor na to čovjek se povjerava ovomu TI. Odlučuje se za to da od srca vjeruje Bogu i služi njegovim interesima. Pritom iskusi da se Bog za njega brine bolje nego što to on sam može. Ovaj čovjekov odgovor Bogu naziva se „vjera“: čovjek se povjerava Bogu.

U ovome događaju, u ovome susretu nastaje novost: nov odnos, nov život. Duhovni život raste. Kako možemo to razumjeti?

Usporedba s nastankom i rastom djeteta...

Budući da ovaj život – suprotno zemaljskomu i tjelesnom životu – ne možemo vidjeti, ovisimo o slikama koje nam duhovne procese mogu učiniti razumljivima. Pri tome treba upozoriti na to da nam sve slike mogu pomoći tek toliko da razumijemo malo bolje. Jedna takva slika je primjerice proces u kojemu nastaje i raste ljudski život.

Kako majka opaža novi život u sebi? To može biti vrlo različito. Neke majke znaju odmah intuitivno da su trudne. Druge to dulje vrijeme ne opažaju. Ali najkasnije kad su bile kod liječnika i kad se test trudnoće pokazao pozitivnim, i njima to postaje jasno.

Polagano, blagim iskustvima, promjenama u tijelu, novim žudnjama i td. opaža majka novi život u sebi. Time se život majke – a prema tomu idealno gledano i očevo – počinje mijenjati. Nešto novo postaje sada sve važnije: dijete!

Budući roditelji se pitaju, je li dječak ili djevojčica. Nabavljaju se dječje haljinice i dječja kolica. Otac možda posjećuje i tečaj povijanja. Majka odlazi na trudničko vježbanje. Možda zajedno čitaju neku knjigu o razvoju djeteta u majčinoj utrobi. Majka odlazi k liječniku i provjerava je li sve u redu.

Tako novi život zauzima sve više i više prostora. Roditelji započinju izgrađivati novu povezanost s djetetom. Njihov život dobiva time novi smisao. Postaje ispunjeniji. Nova sreća je tu.

Kad se zatim dijete rodi, mnogo toga se mijenja. Svaka majka (a dobrim dijelom i otac) mora naučiti: Ne mora beba služiti meni,

nego ja moram služiti bebi. Dijete više, gladno je, uneredi se u pelene..., ne kad to roditeljima odgovara, nego kad to odgovara djetetu. Roditelji moraju naučiti slušati novu osobu i ulaziti u potrebe novorođena djeteta.

Novi život iz Duha

Kao što se u majci – nakon posebnoga susreta s dragim čovjekom – začinje novi život i ona ga što dulje to jasnije u sebi opaža, tako u nama može nastati i novi duhovni život.

Pavao u vezi s ovim govori da je postati kršćaninom iskustvo nečega novoga: „*Dakle, je li tko u Kristu, nov je stvor. Staro uminu, novo, gle, nasto*“ (12 Kor 5,17). I Petar o tome govori kad kaže: „*Ta nanovo ste rođeni*“ (1 Pt 1,23). Opazili ste novi život.

I Ivan u Proslavu svoga Evanđelja govori o tajni „novoga života“: „*A onima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja: onima koji vjeruju u njegovo ime, koji su rođeni ne od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje, nego – od Boga*“ (Iv 1,12-13).

I Isus u Ivanovu Evanđelju govori o novome životu: „*Tko se ne rodi nanovo, odozgor, ne može vidjeti kraljevstva Božjega!*“ Kaže mu Nikodem: *'Kako se čovjek može roditi kad je star? Zar može po drugi put ući u utrobu majke svoje i roditi se?'* Odgovori Isus: *'Zaista, zaista, kažem ti: ako se tko ne rodi iz vode i Duha, ne može ući u kraljevstvo Božje'*“ (Iv 3,3-5).

Na drugome mjestu govori Pavao da je ovo novo rođenje odlučujuće bitno. I moli, hrva se i bori da bi se to novo rođenje dogodilo. Tako piše djeci koju u trudovima rađa „*dok se Krist ne oblikuje u vama*“ (Gal 4,19).

„Nanovo se roditi“, „biti nanovo rođen“, „roditi se iz Boga“, „roditi se iz vode i Duha“, „Krist u nama“ – to su riječi koje opisuju novu živu stvarnost u nama. Jer to „novo rađanje iz Duha“ nije nešto što čovjek u sebi već ima. Nego je to nešto što on može samo primiti. Taj novi život ima svoj izvor u Bogu.

Uz sliku na str. 13: Duhovni život znači nositi Isusa u srcu, unaprjeđivati njegov rast u nama i dopustiti da On preko nas djeluje.

Taj Bogom izdjelovani, od Duha Svetoga začeti život, taj život „Krista u nama“ naziva se „duhovni život“. Kad taj nutarnji život u sebi otkrijemo, počinje nas hraniti tajna-koja-prebiva-u-nama.

Psihički ili duhovni život? – važno razlikovanje

U Prvoj poslanici Korinćanima donosi Pavao zanimljivo razlikovanje. On govori o naravnome i duhovnome čovjeku: *„Naravan čovjek ne prima što je od Duha Božjega; njemu je to ludost i ne može spoznati jer po Duhu valja prosuđivati. Duhovan pak prosuđuje sve, a njega nitko ne prosuđuje. Jer tko spozna misao Gospodnju, tko da ga pouči? A mi imamo misao Kristovu“* (1 Kor 2,14-16).

U grčkome tekstu stoji za „naravan čovjek“ riječ „psychikos“, to znači doslovce prevedeno „psihički čovjek“. Ovaj psihički čovjek u suprotnosti je s duhovnim čovjekom. U drugim se Biblijama riječ „psychikos“ prevodi s „tjelesan“, „duševan“, „naravan“, „zemaljski“.

U biblijskome smislu naravan, zemaljski čovjek živi prema mjerilima ovoga svijeta, a ne prema mjerilima Božjega kraljevstva. Pouzdaje se u svoje vlastite sposobnosti i vjeruje u svoju vlastitu snagu i razlučivanje. Pa i ondje gdje razvija neku vrstu duhovnosti, on živi iz svojih vlastitih ograničenih sposobnosti i spoznaja, ali ne iz Božjih neograničenih izvora snage.

Za duhovni pak život odlučujuće je ono što hoće Bog. Naše dobro zamišljene ljudske ideje i planovi često su sve drugo samo ne i „duhovni“. Tako Isus raskrinkava prividno takvu čovjekoljubnu i dobro zamišljenu ideju apostola Petra (Bolje je da Isus ne silazi u Jeruzalem, da ondje ne bi morao umrijeti) jer ne dolazi od Boga. *„A on (Isus) se okrenu, pogleda svoje učenike pa zaprijeti Petru: 'Nosi se od mene, sotono, jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko!'“* (Mk 8,33).

Petrovu se mudrost raskrinkava kao mudrost odozdo, kako to ocjenjuje pisac Jakovljeve poslanice s obzirom na krivo ponašanje

među kršćanima: „Nije to mudrost koja odozgor silazi, nego zemaljska, ljudska, đavolska“ (Jak 3,15).

Obratno se misli s „duhovnim čovjekom“ kao s čovjekom koji je u svome govorenju, razmišljanju i djelovanju prožet i rasvijetljen Božjim Duhom. Time je također jasno da se kod duhovnoga života ne radi o tek nekome oduhovljenu životu, koji je smješten negdje pokraj realnoga, svakodnevnoga života. Čovjek koji započinje živjeti duhovno, njegov je čitav, nutarnji i vanjski život usmjeren na dolazak Božjega kraljevstva. On se pouzdaje sve manje u svoje vlastite ograničene sposobnosti i spoznaje, a sve više crpi snagu iz Božjih neograničenih izvora snage.

Život hoće rasti

Naš se ljudski život odvija prema zakonima rasta koji su u nas položeni. Rast ne možemo uzrokovati sami. Rast je dopuštanje događanja. Rast se događa u procesima i fazama. Kod djeteta se primjerice oblikuju zubi malo-pomalo tijekom otprilike šest mjeseci. Spolni organi počinju se obrazovati od recimo 10. do 12. godine. I tako postoje uvijek nove faze u našem tjelesnom životu.

Slično se razvija i naš nutarnji život prema određenim zakonitostima. I kod duhovnoga rasta postoje procesi i faze rasta. I tu vrijedi: Život raste – ili kržljavi. On je uvijek životan i u razvoju. Taj duhovni život ne možemo doduše vidjeti zemaljskim očima, ali opažamo njegova očitovanja i zračenje na ljude.

Cilj duhovnoga života

Pavao opisuje cilj duhovnoga života ovako: „*dok svi ne prispijemo do jedinstva vjere i spoznaje Sina Božjega, do čovjeka savršena, do mjere uzrasta punine Kristove*“ (Ef 4,13). „Mjera uzrasta punine Kristove“ znači da Isus u nama raste toliko da sve više postajemo kao i on sam.

Cilj duhovnoga života sastoji se u tome da postanemo nov, promijenjeni čovjek na Božju sliku. Slika Božja koja je Isus, treba se u nama očitovati, jer „*svi mi, koji otkrivenim licem odrazujemo slavu*

Gospodnju, po Duhu se Gospodnjem preobražavamo u istu sliku – iz slave u slavu“ (2 Kor 3,18). Radi se o slavi, ljepoti, čak o životu sa sve više dobra zračenja. A možemo reći i: Cilj je ponovno postići izvornu, grijehom izgublenu, sliku i priliku Božju, dopuštajući da se sve više i više preobražavamo u sliku i priliku Božju, u njegova Sina.

Zato se bit duhovnoga života sastoji u tome da nas Isus promijeni i spasi i posveti. Ova se promjena odnosi na sva područja našega života: na način kako razmišljamo o Bogu, stvorenju, okolini, o nama i bližnjima. Ona se odnosi na naše ophođenje s osjećajima kao što su srdžba, stres, oholost, taština, osjetljivost, strah. Ona se odnosi na naše govorenje i djelovanje a to znači promjenu i otkupljenje našega karaktera od kukavičluka, mlakosti, oholosti, komotnosti, škrtosti, prijetvornosti, neobuzdanosti...

2.

Faze rasta duhovnoga života

Sada ćemo razmatrati o različitim fazama kod rasta duhovnoga života. Ograničit ćemo se na četiri etape duhovnoga puta. One će nam dodatno pomoći da razumijemo razvoj duhovnoga života.

Pritom ćemo odabrati dvije slike koje se uzajamno dopunjuju. Jedna slika je uzeta iz prirode. Pokazuje kako na stablu jabuke raste jabuka. Druga se slika odnosi na geografska mjesta Isusova djelovanja prema sinoptičkim evanđeljima. Poznavanje tih etapa i faza treba nam pomoći u tome da ispravno podupiremo druge na putu nasljedovanja.

2.1

Početak duhovnoga života: Prvo obraćenje

(Proljeće u Galileji)

Već prije ove prve etape svjesna duhovnoga puta možda ljudi jesu vjernici, mole i posjećuju bogoslužje. Ali to se onda događa više rutinski ili prema osobnim religioznim potrebama. Kontakt s Bogom odgovara tada priučenim ili urođenim religioznim propisima (što nije loše) ili se odvija više točku po točku, ovisno o situaciji i potrebi. Za usporedbu: Dvoje ljudi mogu jedno drugo upoznati, povremeno nešto skupa i poduzeti, ali pravi zajednički život i zauzetost jednoga za drugoga još nije sazreo.

Ali ima i ljudi koji su iz ateističkoga ili agnostičkoga života nekim nutarnjim iskustvom pozvani na duhovni put.

Kod stabla jabuke početkom godine još je sve posve tiho. Tek kad dođe proljeće, razviju se malo-pomalo pupoljci na granama. Budi se nova životnost. Usred zelenila svježega lišća počinju se oblikovati i otvarati cvjetovi. Kad se cvijet na stablu otvori, tada se dodir s kukcem može dogoditi oplodnja.

Dodir i poziv

Da bi došlo do „oplodnje“, i da bi u nama došlo do buđenja duhovnoga života, mora se u pravilu dogoditi neka vrsta „dodira“. U Evanđeljima čitamo o mnogim takvim „dodirima“: *„Nakon toga iziđe i ugleda carinika imenom Levija gdje sjedi u carinarnici. I reče mu: 'Pođi za mnom!' On sve ostavi, usta i pođe za njim“ (Lk 5,27-28).*

„Isus ugleda...“ Susret najčešće započinje s pogledom jedan na drugoga, jer iz očiju sjaji i govori čovjekova nutrina. Kad dvoje ljudi jedno drugo pogledaju, događa se susret. Ljubav i privrženost mogu biti tu već na prvi pogled.

Carinik Levi mora da je bio jako fasciniran Isusovim zračenjem, njegovim riječima, posebno pak njegovim ljubaznim pogledom. Osjetio je toplinu, duboku prihvaćenost i razumijevanje. Trenutačno je znao: Ovoj osobi mogu bez pridržaja vjerovati. Posljedica: *„Levi ostavi sve, usta i pođe za njim“.*

Tako i slično čitamo mnoge pripovijesti u Evanđelju. Ipak je vrijeme, u kojemu je Isus kao zemaljska osoba, naizvan čujno, pozivao ljude u svoje nasljedovanje, bilo vrlo kratko.

U Djelima apostolskim čitamo da u današnje vrijeme Isus kao Uskrsnuli i nevidljivo prisutni Gospodin ljude osobno dodiruje i obraća im se. Dok je Petar na Duhove navješćivao Isusa kao živoga i nazočnoga „Gospodina“, ovaj je dodirivao tisuće ljudi. *„Kad su to čuli, duboko potreseni rekoše Petru: 'Što nam je činiti, braćo?'“ (Dj 2,37).* Tisuće ljudi odlučise se nakon toga nasljedovati Isusa.

Savao je doživio ovu „pogledanost“, ovaj dodir potpuno iznenađujuće na putu u Damask, gdje je htio uhititi vjernike. Tu ga je iznenada „obasjalo“ svjetlo s neba: *„Sruši se na zemlju i začu glas što*

mu govoraše: 'Savle, Savle, zašto me progoniš?' On upita: 'Tko si, Gospodine?' A on će: 'Ja sam Isus kojega ti progoniš'' (Dj 9,4-5). Ovaj dodir bio je toliko dubok, da se Savao potpuno obratio i pošao za Isusom.

Isus i danas „gleda“ ljude i dodiruje ih svojom ljubavlju. Ovo je kod svakoga posve individualno, ali i originalno. Takav dodir može kao u Savlovu primjeru biti potpuno iznenađujući. Ali takav dodir može i blago u ljudima rasti: čežnja za Isusom raste i jednoga dana svjesno ju se opazi.

Dobar odgovor: Odluka za nasljedovanje

Kod ovoga poziva koji može biti tu i kao neka vrsta nutarnje čežnje, osjeća svatko da se misli njega osobno i da je sada na redu osobni odgovor. Tako nas svaki dodir dovodi u situaciju odluke: možemo postupiti tako kao da se u nama nije dogodilo ništa. Tada zatvaramo svoje srce.

Ali se možemo i otvoriti i Isusa pustiti unutra. Tada nas to dovodi do odluke poći zajedno s Isusom i nasljedovati ga. Taj prvi korak odluke možemo nazvati i „prvo obraćenje“. Naš život time dobiva temeljno usmjerenje. Mi smo se odlučili za prijateljstvo s Isusom Kristom.

Prvo se obraćenje može dogoditi na vrlo različite načine. Ima ljudi koji doživljavaju posve snažan proboj k Bogu i preveliku radost. Oni su danima, tjednima i mjesecima potpuno ispunjeni time i ne žele Krista nikada više izgubiti. Osjetili su da je Bog nešto nevjerojatno veliko.

Drugi su od djetinjstva urasli u vjeru. Nikada nisu doživjeli posebno velika doživljaja. Bog je bio u njihovu životu, od njih samih svjesno opažen, uvijek nazočan. Zatim se jednoga dana osjeti: Ne želim više živjeti bez Isusa. S ovim „hoću“ donosi se (više ili manje svjesno) odluka za nasljedovanje Isusa, za život u prijateljstvu s njim.

Početno iskustvo: Proljeće u Galileji

Na početku svjesna nasljedovanja Isusa pojavljuje se u pravilu oduševljenje, a često i velika radost. To se naziva i „početno iskustvo“. Ono je iskustvo zaljubljenosti. U tome početnome iskustvu dariva Bog nekomu lijepe i privlačne osjećaje, da bi mu olakšao stupanje na taj novi put.

To poznamo i u našim ljudskim odnosima. Dvoje ljudi mogu se i godinama poznavati. Ali počnu li se između dvije osobe razvijati lijepi osjećaji, tada je to početak nečega novoga. Osjeća se privučenost drugomu. Odnos postaje intenzivniji. Zaljubljenost, osjećaji jednoga za drugo daju da zasja ljepota i sreća ovoga odnosa.

Krasna može biti ova prva faza novoga života! Svjesno se uzelo Isusa u život i iskusilo radost. Da je vjera tako lijepa, to se ne bi dalo ni sanjati. Osjeća se snagu i oduševljenje. Sve sada pada puno lakše. Molitva i čitanje Biblije nošeni su ovim poletom. Tko tako iskusi vjeru, poželi si da uvijek tako ostane.

Ova faza zaljubljenosti u Boga divan je dar. Smijemo ga uživati kad god nam ga se daruje. A u toj fazi dariva Bog često nevjerojatna molitvena uslišanja. Iskusujemo da vjera „funkcionira“. Bog nam time pokazuje da je posve konkretno tu za nas.

Kod stabla jabuke to je vrijeme cvata. Tu se pokazuje krasna, očaravajuća bijela raskoš cvjetova. Ova faza – a sada dolazimo do jedne druge slike – odgovara Isusovu djelovanju u Galileji. Ondje je Isus učinio najviše čudesa. Tu oduševljava biti zajedno s Isusom i smjeti mu pripadati. I mnoštvo naroda ide oduševljeno za Isusom. Zbog čega? Zbog čuda! Isus čini toliko dobra nezdravu životu ljudi.

U toj se fazi nasljeđuje Isusa zato jer on osjetno olakšava život i čini ga ljepšim. S njime je jednostavno lijepo.

Jasnost u odluci

Za rast duhovnoga života mjerodavna je jasna odluka za nasljedovanje Isusa. Isus pripovijeda o tome u jednoj prispodobi: *„Kraljevstvo je nebesko kao kad je blago skriveno na njivi: čovjek ga pronađe, sakrije, sav radostan ode, proda sve što ima i kupi tu njivu“ (Mt 13,44)*. Čovjek slučajno otkriva to divno blago. To blago vrijedi

čitav njegov imetak! I zato „sav radostan ode, proda sve što ima i kupi tu njivu“ (Mt 13,44). A zatim radostan ode svojim putem.

Radost je plod jasne odluke za prijateljstvo s Isusom. Bez daška „ludosti“ u očima ovoga svijeta ne ide! Ima li, recimo, zaljubljenih koji ne čine lude stvari ili se ponašaju malo luđe?

U potpunosti odluci za prijateljstvo s Isusom, za nasljedovanje Isusa, leži naš odgovor. U ovu odlučnost možemo urastati. Ipak: tko je rastrgan tamo-amo, tko ne živi jasno i odlučno za Gospodina, jedva da će žeti radost. Tko hoće sve doživjeti, tko hoće biti prisutan posvuda, u opasnosti je da naposljetku promaši sve: pravu, duboku radost u Kristu! Tko je pak jasan i odlučan, postaje radostan. Jer samo odlučni ima jasno usmjerenje.

Za razmišljanje:

Gdje sam i kako (to se može dogoditi i češće) doživio dodir Isusa?

Kako sam na to reagirao?

Jesam li se jasno odlučio za prijateljstvo s Isusom, za nasljedovanje Isusa?

2.2

Sazrijevanje i rast: Prvi put obraćenja

(Put u Jeruzalem)

Odluka za nasljedovanje, prvo obraćenje, svjesna je odluka naše volje koja, što je jasnija, to više snage i radosti dariva. U toj smo odluci prihvatili Isusa kao Gospodina našega života. Hoćemo ga nasljedovati: On ide ispred nas, mi iza njega. Naš život dobiva time novo usmjerenje. Taj novi pravac puta naziva se i „prvi put obraćenja“. O čemu se na ovome putu radi?

Nutarnja situacija

Svjesno prijateljstvo s Isusom koje je započelo, mora sada rasti, produbljivati se i sazrijevati. Tako su učenici puni radosti slijedili Isusa. Ali što nasljedovanje sve znači morali su tek otkriti i naučiti. Oni ponajprije još imaju svoje vlastite planove s Isusom. Napustili su kuću i lađu, ali za to hoće kod Isusa i s Isusom postići nešto veće.

Možda su razmišljali o sljedećemu: Isus će izdjelovati dolazak Božjega kraljevstva. Tako će Rimljani biti protjerani, pa će Isus zatim uspostaviti novu vlast. Mi ćemo tada biti ministri u novome carstvu. Pa tako moli i majka sinova Zebedejevih: „*Reci da ova moja dva sina u tvome kraljevstvu sjednu uza te, jedan tebi zdesna, drugi slijeva*“ (Mt 20,21).

Drugim riječima: učenici imaju *svoje* ciljeve i *svoje* predodžbe o tome kako bi trebao izgledati put s Isusom, ali i kako oni hoće služiti Isusu! A prije svega htjeli su na stanovit način od toga profitirati.

Ovaj stav bismo mogli naći i danas, i on se u ne malo knjiga veliča: „S Isusom do više uspjeha. S Isusom će Vam biti bolje. Profitirat ćete na svim područjima!“ I premda u toj predodžbi ima dakako i nešto istinito, tu ipak u prvome planu stoji Ja.

U svojim srcima otkrivamo mješavinu ljubavi prema Bogu i ljubavi prema samima sebi. Tu nas Isus hoće sada povesti dalje. Stoga nas uzima sa sobom na jednu novu etapu svoga puta: na put u Jeruzalem. Ovdje se radi o rastu u vjernosti prema njemu i o čvrstu držanju uz prioritete Božjega kraljevstva. Kako se to događa?

Raskoš cvata je prošla

Promotrimo put cvata. Samo kratko vrijeme postoji krasna bijela raskoš cvata. Jer dva do tri tjedna nakon vremena cvatnje odjednom se više ništa ne vidi. Ne vidi se više ni sjaj ni slava. Ali nešto se dogodilo: narasle su male zelene plodnice iz kojih mogu nastati plodovi. I te plodnice ostaju. Ne otpadaju kao latice svjetova. U njima raste nešto trajno.

To znači da nakon nekoga vremena uzmiču osjećaji oduševljenja i radosti. Opipljiva, oduševljena radost je nestala, a preostaje samo još malo: samo mala zelena plodnica, to znači duboko nutarnje opažanje da je ovaj put dobar. Tu se ubrzo pita: Je li to bilo sve? Zar je ono lijepo, oduševljavajuće ponovno prošlo?

Čovjek se u svojoj želji za lijepim osjećajima susreće ovdje s jednom opasnošću: slikovito rečeno uzima se dobar lijepak i pokušava latice cvata ponovno zalijepiti. To znači ponovno bi se htjelo imati stanje lijepih osjećaja. Ponovno se pjeva iste religiozne pjesme, ponovno se sudjeluje na susretima i nada da će se osjećaji vratiti. Ali oni u pravilu u ovome obliku izostaju.

Čovjek se tu čvrsto drži upravo onoga što sada treba ostaviti. Jer tko jednu etapu rasta – kao ovdje raskoš cvata – hoće čvrsto zadržati, upravo time sprječava rast! Važno je da ne tugujemo za lijepim osjećajima.

Osjećaji hoće pomoći da ljubav može rasti. Ali prava ljubav raste jedino ondje gdje nam je stalo do Ti, i onda kad to od nas nešto i

zahtijeva. Ljubav živi od predanja. Ako nekoga čovjeka ljubimo samo onoliko dugo koliko je to nama ugodno, mi smo još uvijek sebičnjaci a ne oni koji ljube.

Pustinja

Da bi ta nesebična ljubav mogla rasti, čovjek – biblijski rečeno – biva odveden u pustinju, gdje se osjećaji povlače. Što je ranije bilo tako lijepo i oduševljavajuće, može sada postati nezanimljivo, dosadno, bez okusa i prazno, može se činiti mučnim. Ako je molitva do sada bila privlačna i ugodna, sada se može dogoditi da se sve učini dosadnim i praznim. Čak i više: vjeru i molitvu ranije se iskusilo kao okrjepljujuće, a sada mogu postati teret.

U srcu se javljaju pitanja i dvojbe: nije li to što sam ranije doživljavao možda iluzija? Je li to bilo ono pravo? Vjerujem li još uopće? Nije li sada, budući da više ništa ne osjećam i da mi to više ništa ne donosi, puno iskrenije i poštenije s moljenjem i čitanjem Biblije prestati? Čemu sve to? Gdje je ljubav Božja?

Uz takve duhovne poteškoće mogu pridoći i drugi problemi: problemi odnosa, nerazumijevanje, neshvaćenost, psihički tereti, zdravstveni poremećaji, brige u obitelji itd. Sve to čini život teškim. U nama se može dogoditi tjeskoba, čak tako da ne znamo kako dalje. Dapače, možemo postati toliko zbunjeni i nesigurni da sebe više ne smatramo „normalnima“. Tako sam već bio na putu da kod prvoga većeg iskustva pustinje potražim psihijatra.

Pustinja nije odmah pustinja. Jer za iskustvo pustinje mogu postojati dva posve različita uzroka:

– Vlastita nevjeranost

Ja sam sâm postao nevjeran i komotan. Više ne čitam svakodnevno Božju riječ. Sve sam više i više koječemu drugomu davao prednost pred molitvom i angažiranošću za Isusa. Pripuštam grijeh, površnost i trule kompromise. Nisam više redovit na sastancima grupe i na bogoslužjima. Takvom vlastitom nevjernošću oduševljenje za Boga i njegovu stvar ubrzo omlitavi. A kad se to

dogodi, plod više ne raste. Nakon dobra početka mi u ovome slučaju napuštamo put rasta. Tada postoji samo jedno: vratiti se natrag i obnoviti prijateljstvo s Isusom.

– **Božje vodstvo**

Ali postoji i drugo iskustvo: Idem vjerno i angažirano svojim putem i iskusujem ovu pustinju. Tada igru u ruci ima Bog. On mi uzima dobre osjećaje da bi pustio da u meni raste nešto veće. Ovo veće sastoji se sada u tome da se dademo voditi Duhom, to znači „Isusom u nama“.

Da bismo mogli čuti tihi govor Duha, osjećaji se moraju povući. Samo ćemo tako moći polako razlikovati: koji su moji vlastiti osjećaji, nagoni, strahovi i želje, a koji je glas Isusova Duha.

Jer tko je zaljubljen, taj u svojim osjećajima nije posve slobodan. Njega osjećaji „posjeduju“. To može biti ugodno. Ali istodobno vidimo u fazi zaljubljenosti puno toga ružičasto i previše jednostavno. Ne živimo na svim područjima u realnosti. Tu se pokazuje nešto od „zasljepljujućega“ djelovanja zaljubljenosti na osjećaje. A prava ljubav može rasti samo u potpunoj slobodi, i to do realiteta prema Ti. Zato se i vezujući osjećaji, a time i faza zaljubljenosti, kad-tad povuku. Odnos tada postaje smireniji a katkada i mučniji – ali u svakome slučaju ispravniji.

Bog nas time želi osloboditi ovisnosti o osjećajima, da bismo naučili nesebičnu vjernost. To u pravilu ide samo preko bolna i ponižavajućega iskustva „pustinje“.

Uz sliku, str. 26: Iskustvo „pustinje“ u duhovnome životu pokazuje se u suši. Sok, radost i oduševljenje su prošli. Sve izgleda mučno, bez okusa. Molitva, Biblija i bogoslužje čini se da ne „donose“ više ništa.

Tada treba sačuvati mir i vjerno nastaviti put. Skriven u nutrini događa se tako rast. To se može prepoznati po ovome: Kad se, premda sve izgleda bljutavo i prazno, iznenadno pripovijeda o Isusu. Tada je moguće duboko u sebi odjednom opaziti snagu, energiju i

radost. Zatim i to ponovno prođe. To pokazuje da se skriveno u dubini nešto događa!

Kad ljudi doživljavaju iskustvo pustinje, korisno je i važno s drugima razgovarati o tome nutarnjem procesu! Trebamo ljude koji će nas ohrabriti: Nastavi! Važno je da si sada vjeran i prolaziš kroz tamu. Isplati se.

Trebamo ljude koji će nas zaštititi i pratiti kroz razočaranja i krize. Trebamo ljude koji će nam reći riječ koja bi nam mogla pomoći. Katkada trebamo i ljude koji će nas pronijeti i molitvom pratiti kroz posebno teške faze. Katkada pak trebamo i ljude koji će nas kroz tmine „nositi svojom vjerom“.

Put u Jeruzalem

Iskustvo pustinje događa se kod učenika na putu u Jeruzalem. Spočetka je mnoštvo naroda išlo za Isusom radi čudesa i znakova. Sjaj njegove vlasti i njegovih riječi na njih je djelovao privlačno. Ali kad je Isus sadržaj svoje poruke – promjenu srca – naglasio i govorio o svome trpljenju, mnogima to više nije odgovaralo. Kao posljedicu toga mnogi su napustili Isusa i kazali sebi: „Dakle, tako si to ipak nisam zamišljao.“

Ovdje se odlučuje je li naš odnos prema Bogu usporediv sa zanesenošću ili pak u dubini raste. Ovdje se također pokazuje ljubi li čovjek Boga kao osobu ili ljubi samo osjećaje, darove koje on daje. Tražimo li i ljubimo samo lijepe osjećaje, ili darove Božje, u ovoj ćemo fazi brzo napustiti „tiho vrijeme“. Jer sve to nam ne „donosi“ više ništa. Nasljedovanje više ne veseli. Tada smo u opasnosti prestati ili postati tromi i samozadovoljni. To što imam, dostatno mi je...

To vidimo i u Evanđelju. Isus je ljude ozdravljao, ali oni se onda više nisu za njega zanimali. Dobili su što su htjeli i to je bilo onda. Ali dok se surađuje i ide skupa samo zato što su tu mnogi i jer je to lijepo, dotle se još nije prodrlo do prave ljubavi.

Na putu u Jeruzalem više ne slijedimo Isusa zato jer on naš život čini ugodnijim, nego jer je *Sin Božji* i jer jedini zaslužuje naše

nasljedovanje. Radi se o vjernosti i rastu u predanju. Sada se traži velikodušnost.

Sada treba upozoriti na dvije stvari koje služe našem rastu:

– **Prvo: vjerno nastaviti**

Kao što je Isus „*odlučio poći u Jeruzalem*“ (usp. Lk 9,51), i za nas vrijedi urastati u ovu svetu odlučnost naše volje i vjerno živjeti. Stoga pitanje: Jesam li se odlučio ići putem molitve i zajedništva i onda kad je to mučno? Jesam li se odlučio za vjernost?

Odlučnost oslobađa snage da se izdrže sušne etape puta. Tako je i u braku. Kroz etape suše jača odluka. Odlučili smo se jedno za drugo i stoga nastavljamo ići zajedno putem i sada. Pritom se pouzdajemo u Isusovu pomoć. On će nam davati snagu.

Vjernost znači: „*privezati magarca*“, kako je govorila Terezija Avilska. To znači ostati pri predviđenome vremenu za molitvu, svejedno kako je „*magarcu*“ (momu tijelu), kako je nama pritom. Isto vrijedi i za susrete grupe i posjet bogoslužju. Čitat ćemo svakodnevno Bibliju. Vjerno ćemo sudjelovati na susretima. Vjerno ćemo se držati svojih odluka, svejedno imamo li potrebu za tim ili nam je to neugodno. Takva vjernost daje da rastu dublje stvari. Tako učimo nesebično ljubiti.

– **Drugo: Čvrsto se držati prioriteta Božjega kraljevstva**

U teškim fazama našega života u nama treba rasti povjerenje u Božju ljubav i njegovu vjernost. Kad se sve odvija kao po loju, bez problema, jednostavno se pouzdati i vjerovati u Božju ljubav. Ali kad su problemi i trpljenja sve učestaliji, kad smo dobrano uzdrmani i kada malo ili gotovo ništa od Božje ljubavi ne osjećamo, povjerenje je tada upitno. Povjerenje da je On i sada tu i da djeluje, i povjerenje da me ljubi i onda kad od toga ne osjećam ništa.

Potrebno je vjerno se čvrsto držati toga povjerenja, a isto tako i prioriteta Božjega kraljevstva. „*Nego, tražite kraljevstvo njegovo, a to će vam se nadodati*“ (Lk 12,31). „*Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravедnost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati*“ (Mt 6,33). Kad k

meni dođe najprije Božje kraljevstvo, Isus će se pobrinuti za to da zvanje, brak, obitelj..., naposljetku (a to znači katkada i kroz neuspjeh i poraze) dobro uspiju.

Prioritet Isusova poziva pokazuju i sljedeće riječi: *„Dođe li tko k meni, a ne mrzi svog oca i majku, ženu i djecu, braću i sestre, pa i sam svoj život, ne može biti moj učenik“* (Lk 14,26-27). Kardinal Carlo Martini piše u vezi s ovim mjestom: „Božje kraljevstvo nešto je nečuvano veliko i novo i nadilazi svaki uobičajeni okvir. Božja se volja nikada ne predstavlja kao miroljubiv nastavak onoga što netko ionako već čini. Ona uvijek ima funkciju uzdrmati i protresti. Nikada se u Božje kraljevstvo ne dolazi bez obraćenja, bez mijenjanja smjera i bez temeljnoga obrata. U Božjemu kraljevstvu pročišćava se svaka prava ljudska ljubav, izrasta potpuno nova i tako se ponovno stječe i ljubav roditelja i ljubav u obitelji.

Katkada su upravo poteškoće, šokovi, otpori i mučni rastanci od ljudskih planova ti preko kojih članovi obitelji počinju naslućivati da se u životu njihova rođaka dogodilo nešto novo. Ovo je povijest svakoga poziva za Božje kraljevstvo; jer svaki poziv sadrži lom, trpljenje i ostavljanje.

U takvim fazama mogu pomoći strjelovite molitve, kao primjerice: „Isuse, pouzdajem se u tebe, i sada kad je sve u meni pobrkano i zamršeno. Ti sve imaš u svojim rukama.“ Isto se tako možemo čvrsto držati riječi vjere, kao primjerice Isusove riječi Jairu: *„Ne boj se, samo vjeruj“* (Lk 8,50). U takvu čvrstu držanju snaga ovih riječi će nas moći nositi. I slavljenje Boga može ojačati snagu vjere.

Svrha prvoga puta obraćenja jest urastanje u nutarnju čvrstinu i odlučnost, tako da On dobiva prvi prioritet. Ako ipak nešto drugo a ne Isusov poziv učinimo prvim ciljem našega života, upast ćemo u poteškoće i žeti samo frustracije. Izaberemo li Isusa za jasan cilj svoga života, primit ćemo s Njim blagoslov života i još više, primit ćemo dodatno neizmjereno više.

Ako su, kao što je u pravilu slučaj, na stablu jabuke oplodeni mnogi cvjetovi, dolazi u lipnju do takozvanoga „lipanjškoga

opadanja“: neke male zelene jabučice otpadaju sa stabla jer sve ne mogu sazreti.

Usporedimo to s putem nasljedovanja Isusa. I ovdje se događa slično: Premda Bog toga ne želi, ljudi nakon dobra starta prestaju, jer su protratili vrijeme. Nisu Božjemu kraljevstvu dali prvi prioritet i tako su izgubili oduševljenje i snagu.

Drugi su opet prestali jer je njihova odlučnost za nasljedovanje Isusa bila snažno obilježena sebičnim motivima i oni su tim motivima dali prednost.

Slično je doživio i Isus na kraju govora o kruhu u Kafarnaumu: *„Mnogi od njegovih učenika čuvši to rekoše: 'Tvrdi je to besjeda! Tko je može slušati?'... Otada mnogi učenici odstupiše, više nisu išli s njime. Reče stoga Isus dvanaestorici: 'Da možda i vi ne kanite otići?' Odgovori mu Šimun Petar: 'Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga! I mi vjerujemo i znamo: ti si Svetac Božji'“ (Iv 6,60.66-69).*

I od nas se uvijek iznova kao i od Pavla traži da izrekemo svoj Da prioritetu Božjega kraljevstva i da ga živimo.

Za razmišljanje:

Kako iskusujem (ili sam iskusio) „pustinju“?

Što mi je pomagalo izdržati ju?

Koje odluke i koje misli su mi pomagale u ovoj fazi?

2.3

Obraćenje srca – Drugo obraćenje

(Smrt i uskrsnuće u Jeruzalemu)

Cilj ovoga prvog puta obraćenja sastoji se u tome da dragovoljno i iz ljubavi darujemo svoj život Isusu. Drugim riječima: Isus nas hoće osloboditi za cjelovito predanje. On hoće razriješiti sve verige koje bi mogle sprječavati naš skok u Božju ljubav.

Tako je Isus iz ljubavi prema nebeskomu Ocu i iz ljubavi prema nama ljudima u Jeruzalemu dragovoljno predao svoj život: *„Zbog toga me i ljubi Otac što polažem život svoj da ga opet uzmem. Nitko mi ga ne oduzima, nego ja ga sam od sebe polažem“ (Iv 10,17-18a)*. U Jeruzalemu je Isusov život u smrti i uskrsnuću došao do dovršenja. Ondje, u Isusovu predanju života, dogodila se punina otkupljenja.

I upravo u tome, u našem predanju života Isusu, urasta naš život u ponuđenu nam puninu. Da bi se ovo moglo dogoditi, potrebna je u našem srcu duboka preobrazba: obraćenje srca. Što se pod time misli?

Ljeto: Strpljivo sazrijevati

U slici stabla jabuke radi se o sazrijevanju jabuke. Dok iz malene, zelene plodnice postane zrela, sočna i slatka jabuka, potrebno je puno mjeseci. Što je u to vrijeme jabuka u nastajanju trebala učiniti?

Odgovor glasi: Danju i noću, po vrućini i hladnoći, na oluju i žarkome suncu; jabuka mora vjerno, odgovaralo joj to ili ne, ostati

na stablu i polako sazrijevati. K njoj jedino preko stabla dolazi životni sok. Životni sok kao i okolnosti života: dan i noć, sunce i kiša, pospješuju rast i sazrijevanje. Tako slatki plod sazrijeva polagano. U ovoj fazi rasta jako je važna strpljivost sa samim sobom. Slikovito rečeno: Promatra li se jabuku koja će, čini se, jedva postati većom, i pritom misli da bi morala rasti brže, dolazi se u opasnost da joj se pomogne.

Jedan seljak je zabrinut promatrao svoje rižino polje. Svakoga je dana odlazio na polje i činilo mu se da riža jednostavno previše polagano raste. Pomislio je: Možda moram malo pripomoći njezinu rastu. Tako je otišao i povlačio rižine vlati uvis. I što se dogodilo? Drugoga dana klasovi riže plutali su vodom: Čovjek je počupao korijenje.

Procesi umiranja i uskrsnuća

U strpljivosti sazrijevati znači pristati na procese umiranja i uskrsnuća i unapređivati ih pristankom svoje volje. Isusovo umiranje i uskrsnuće postaju sada našim vlastitim doživljajem. Što se pod time misli, Pavao je formulirao ovako: „*S Kristom sam raspet. Živi, ali ne više ja, u meni živi Krist*“ (Gal 2,19b-20a). Moja vlastita volja biva predanjem moga života Isusu Kristu razapeta i umire sve više i više. Tako Isus Krist nastaje u meni svojom snagom i ljubavlju. On treba sada u meni živjeti i raspolagati mojim životom. I to s radošću i velikom čežnjom. Tako plod u nama sve više i više raste.

A dok se to u nama dogodi, moramo prije toga proći kroz neke procese umiranja i uskrsavanja. Svi ovi procesi umiranja ne žele nas učiniti „manjima“ – naprotiv: Isus u svojoj snazi, ljubavi i autoritetu treba u nama moći zauzimati sve više prostora i živjeti.

Pavao opisuje ova nutarnja razračunavanja borbom između „tijela“ i „Duha“. „*Hoću reći: po Duhu živite pa nećete ugađati požudi tijela! Jer tijelo žudi protiv Duha, a Duh protiv tijela. Doista, to se jedno drugomu protivi da ne činite što hoćete*“ (Gal 5,16-17).

Kako to može izgledati? Evo primjera: Nazvala me jedna žena. Iznutra je bila sva shrvana. Zašto? Jako napeta zbog situacije u

svome zvanju i zbog životne situacije, jako se veselila produljenome vikendu. Jedno od njezine djece bilo je na logorovanju s razredom i zato je htjela posjetiti razred i istodobno sve razveseliti kolačima.

Stigavši u logor nastupila je lagana zdravstvena smetnja i žena je, ne pitajući učitelja da li da pomogne – daleko preko svake mjere – bila napeta. Na kraju je morala ispeći dodatni kolač, koji je iza toga – jer je tu bilo svega previše – bio djelomično bačen. Na kraju – nakon čišćenja – nitko joj nije rekao ni hvala. To ju je dotuklo. Osjetila se duboko povrijeđenom, iskorištenom, samo brojem iskorištenim za radnu snagu. Nitko nije pitao o njezinu zdravlju.

Ženina reakcija bila je: „Zar je svijet zaista tako krut i brutalan? Zar je plaća nezahvalnost svijeta? Zar se ne smije računati sa 'Hvala lijepa'? Ne želim više surađivati! Prestajem činiti dobro. Ne, neću više dopustiti takvo ranjavanje.“ Razumljiva reakcija žene. Pa ipak „umiranje i uskrsnuće“ znači zanemariti sebe i pogledati na Boga i pitati o njegovoj volji.

– **Što hoće Bog u ovoj situaciji učiniti?**

Ovdje se radi o dvije razine: radi se o psihološko-ljudskoj razini, ali isto tako i o duhovno- božanskoj razini.

Za ovu bi ženu različite stvari mogle biti važne: naučiti reći „ne“, – jer i otpor može biti božanska krjepost, – kao i jasno stati uza svoje vlastite granice.

Moja prva reakcija bila je razumijevanje za bol ove žene, za njezinu ranjenost i za njezinu reakciju. Pokušao sam probuditi razumijevanje i za situaciju učitelja, za njegovu preopterećenost, a i za njegovu eventualnu sljepoću. No, budući da je žena već bila na odlučnu putu vjere, govorio sam zatim i o božanskoj dimenziji, naime, što Božji Duh želi učiniti. Pokušao sam sada ženi pokazati da je njezina prirodna reakcija razumljiva, ali da Bog želi iskoristiti ovu situaciju da bi ona rasla i iskusila više ozdravljenja. Što je Bog htio u njoj promijeniti?

Njezina reakcija pokazuje da je ta žena bila duboko povrijeđena budući da svojim dragovoljnim služenjem nije primila ni jednu riječ

zahvalnosti, ni jednu riječ priznanja. U njezinu je srcu dakle, barem početno, između ostaloga bilo i sljedeće: činim dobro, čistim i pečem kolače... da bih primila priznanje i zahvalnost. Da ovoga pogleda na taj događaj, ovoga očekivanja od ljudi, nije bilo, ona bi nezahvalnost s lakoćom podnijela.

Upravo ju tu želi Bog povesti korak dalje i poučiti ju da djeluje više iz nesebične ljubavi. Pomažem, služim, kuham i td... ne zato što to drugi zaslužuju niti da za to dobijem priznanje, nego samo i jedino jer ti, Isuse, kažeš: Ljubite jedni druge! Hoće li ljudi ovo priznati ili neće: ja to činim iz ljubavi prema tebi i radujem se da mogu tako služiti ljudima. Čovjek tako urasta u novu slobodu. Nesebična ljubav može uspjeti.

Žena je prihvatila proces svoga umiranja: ohrabrio sam ju da oprosti učitelju i o sukobu otvoreno s njim razgovara. Tako će i onaj drugi, kojega se to tiče, dobiti priliku posvješćivanja i promjene. Nadalje ohrabrio sam ju da ne ustrajava na svojim ranjenim osjećajima i ne da se voditi tvrdnjom „Sada prestajem činiti dobro!“, nego da se svjesno i odlučno dade voditi Isusovom riječju: *„Nego, ljubite neprijatelje svoje. Činite dobro i pozajmljujte ne nadajući se odatle ničemu. I bit će vam plaća velika, i bit ćete sinovi Svevišnjega jer je on dobrostiv i prema nezahvalnicima i prema opakima“* (Lk 6,35).

Žena je bila svjesna svoje vezanosti: „Kako ti meni, tako ja tebi“ i svoje ovisnosti o zemaljskome priznanju. Svojim pripuštanjem boli i uvježbavanjem djelovanja na Isusovu riječ, darovano je ozdravljenje, otkupljenje. „To se nikada nije smjelo dogoditi“ postalo je blagoslovom. A za to je Bog trebao njezinu svjesnu suradnju.

U ovome stavu može Isus u nama rasti. Radi se dakle o tome da naučimo postupati ne u skladu s našim povrjeđenim osjećajima, niti na temelju ljudskih reagiranja, niti pak prema vlastitim ili tuđim očekivanjima i predodžbama, nego samo i jedino u skladu s Duhom Isusa Krista: Jedino on hoće sve više i više postati našom orijentacionom točkom. Postignemo li taj cilj, tada je Isus Krist u nama uskrsnuo.

– a u nas?

Sazrijevanje se događa ovisno o našoj spremnosti promijeniti se. Tu spremnost možemo primjerice izraziti pitanjem: gdje reagiram prema mojim – možda – razočaranim ili povrijeđenim osjećajima? Ili: Gdje pokušavam provesti svoje – možda i dobre – predodžbe? Što želiš ti, Isuse, u meni promijeniti?

Zatim mi možda pokaže odgojem dani model i krivi način razmišljanja. A možda mi pokaže i područja gdje se kukavički povlačim, gdje hoću provesti svoju vlastitu volju, i gdje sam podijeljen u sebi. Na jednu točku hoće uvijek ponovno usmjeriti pozornost: je li u nama prisutna gorčina, nepomirljivost, uskogrudnost, nečistoća, koja sprječava život? Isusu je uvijek do života, do punine našega života.

Kako ljubav našega srca (kako Uskrsnuli u nama) raste

Obraćanje srca događa se s jedne strane u „razapinjanju“ našega „tijela“. Naše „tijelo“ tada biva sve više i više prožeto Duhom Isusa Krista. Ali obraćenje srca se događa i onda kad nesebična ljubav Isusa Krista, koja se hoće potpuno darovati Bogu, u nama sve više i više uskrsava.

Ljudi katkada osjećaju: Ne mogu se potpuno predati Bogu. U meni su još uvijek prisutni različiti strahovi i nesigurnosti. Tada osjećamo da ovaj korak obraćenja ne možemo učiniti sami. On nam „mora“ biti darovan, to znači rasti dok ga se u jednoj odluci ne mogne izreći.

Jedan Isusov učenik, koji je naizvan djelovao veselo, sam se iznenadio kako je Bogu, kojemu je čitavim srcem i čitavom dušom služio, mogao reći: „Bože, ja te zapravo ne ljubim. Ti si kvaritelj igre. Ne mogu se jednostavno veseliti svomu životu kad si tu ti. Ti mi ništa ne dopuštaš. Ne ostavljaš me slobodna.“

U srcu ovoga učenika još uvijek je prisutan strah. On doduše služi Bogu, ali Isusova ljubav još uvijek nije doprla do najdubljih dubina njegova srca. On Isusa doživljava kao zahtjev, a ne ponajprije

kao dar. Za njega Isus nije u prvome redu njegov prijatelj. On sebe ne vidi – što je za muškarce ionako teško – kao ljubljenu zaručnicu Zaručnika Isusa. Tu nedostaje još nešto jako važno.

Odlučujuća spoznaja za naš duhovni život jest onaj trenutak kad nam iznutra postane potpuno jasno koliko nas i kako bezuvjetno Isus ljubi i prihvaća! On nam je prvi sve darovao. Prvi je za nas umro. I sada želi jedino da njegovu veliku ljubav prihvatimo i da ona u nama poprimi obličje.

Da bi ova ljubav srca u nama mogla rasti, potrebno je osluhnuti u sebe i otkriti *na što* nas naša ljubav prema Isusu poziva. Taj zahtjev ljubavi, koji otkrivamo u svome srcu, ili bolje: našu najdublju čežnju da ga možemo ljubiti, treba živjeti odlučno i predano. Pitanje može glasiti: Kako i čime želim Isusu pokazati svoju ljubav?

U onolikoj mjeri, koliko naša ljubav prema njemu raste, sazrijevat će i naša sposobnost za radosno predanje. Zato mu uvijek iznova možemo govoriti riječi: „Bože moj, želim te ljubiti čitavim srcem i čitavom dušom i svom svojom snagom.“ I u istoj mjeri s našom čežnjom je onda Isus Krist svojom ljubavlju u nama uskrsnuo.

Ipak, dok dotle stignemo, mora često još puno toga u našem srcu ozdraviti. Treba vremena da nam i srce surađuje te da uvjereni možemo reći: „U meni je prisutna duboka čežnja da ti smijem potpuno pripadati. Više se ne plašim da ćeš sa mnom učiniti nešto ili me za nešto zamoliti što ne bi bio izraz tvoje božanske ljubavi prema meni i što ne bi bilo za mene najbolje.“

Kao što se Isus potpuno dariva Ocu, tako i u nama raste želja da se Isusu svjesno i s velikom radošću potpuno darujemo. Mi osjećamo ovu čežnju. Kad se to dogodi, u srcu nam je postalo jasno da je to nevjerojatan dar i izabranje kojemu nema premca smjeti Njemu darovati svoj život. To je obraćenje srca.

Sada možemo molitve predanja moliti čitavim srcem i velikom radošću. Iznutra spoznajemo: Da, ovo predanje odgovara najdubljoj čežnji moga srca. Prije ovoga koraka činit će nam se molitve kao sljedeće prezahtjevnima ili će pak u nama pobuditi otpor:

„Moj Oče, predajem se tebi, čini sa mnom što hoćeš; na svemu što sa mnom učiniš, zahvaljujem ti. Spreman sam na sve, prihvaćam sve, samo da se na meni i na svim tvojim stvorenjima ispuni tvoja volja; ne želim ništa drugo, moj Bože. Stavljam svoju dušu u tvoje ruke, tebi je darujem, moj Bože, čitavom ljubavlju svoga srca, jer te ljubim. Moja ljubav zahtijeva da ti se darujem, da se bez pridržaja predam u tvoje ruke, s bezgraničnim povjerenjem, jer si ti moj OTAC.“ (*Charles de Foucauld - Brat Karlo od Isusa*)

„Uzmi, Gospodine, i primi svu moju slobodu, moju pamet, moj razum i svu moju volju, sve što imam i što posjedujem. Ti si mi to dao, tebi, Gospodine, sve vraćam; sve je tvoje, raspolaži sa svime po svojoj volji. Daj mi samo svoju ljubav sa svojom milošću, i to mi je dosta.“ (*Ignacije Loyolski*)

„Moj Gospodine i moj Bože, uzmi od mene sve što me sprječava k tebi. Moj Gospodine i moj Bože, daj mi sve što me pospješuje k tebi. Moj Gospodine i moj Bože, uzmi me meni i daj me potpuno u tvoje vlasništvo.“ (*Brat Klaus iz Flüelija*)

Sada raste čežnja da je Bog sve više naš Gospodin i Učitelj. Ono što sve isključivije tražimo jest usklađenost s Božjom voljom. Zato Terezija iz Lisieuxa kaže: „Danas me vodi samo još predanje, nemam više drugoga kompasu. Ne molim žarče ni za što drugo, nego da savršeno ispunim Božju volju sa mnom.“

Uskrsnuli u nama

Ivan Krstitelj reče: „*On mora rasti a ja se umanjivati*“ (Iv 3,30). Isus, u vlasti i snazi svoga Duha, treba u nama rasti. Glede Isusova zemaljskog života možemo spoznati kako Isus u nama hoće živjeti i što u nama treba rasti: njegova jasnoća, njegova odlučnost, njegova jakost, njegov autoritet, njegova profinjenost i njegova blagost itd. On hoće svojim Duhom sve više i više djelovati u našem fizičkom i psihičkom biću.

Kad smo stigli dotle, možemo tada reći: Neću više ja vladati svojim Ja, nego samo i jedino Isus Krist.

Za razmišljanje:

Koji proces umiranja mogu opaziti u svome životu?

Kako se uvijek trebam odlučiti da bi snaga Isusova Duha mogla rasti?

Kako izgleda moja čežnja da svoj život darujem Isusu i ljudima?

2.4

Drugi put obraćenja

(Duhovi i poslanje u svijet)

Jeruzalem bijaše cilj Isusova zemaljskog života. Istodobno je Jeruzalem postao i mjestom na kojemu je na Duhove započelo sveopće poslanje učenika u svijet. Stigli smo tako do četvrte etape duhovnoga puta.

Zreli plod treba potrošiti

Rečeno u slici jabuke, Jeruzalem je jesen. Konačno fina, slatka, rumena jabuka! Radost zbog toga može dovesti do pogrješke, naime: postaviš jabuku u sobu da ju svi mogu pogledati. A što ima to za posljedicu? Najkasnije za nekoliko mjeseci jabuka više neće biti za divljenje. Zaudarat će zbog truleži.

Što je dakle smisao zrele jabuke? Jabuka je za jelo. Plod je određen za to da ga se potroši, da bude snaga od hrane za druge. Istodobno su u svakoj novoj jabuci sadržane nove sjemenke. Sjemenke za daljnja stabla jabuke. Sjemenke za novi život.

Radi se dakle o ovome: dati dalje ono što nam je darovano. Radi se o tome da s onim što je nama darovano, pomažemo drugima za život. Naš plod treba služiti drugima!

Radost zbog služenja i donošenja bogata roda

U našem služenju, u sudjelovanju na Isusovu poslanju dovršava se njegov put s nama. Služenje je od početka bio cilj čitavoga puta kojim je Isus išao s učenicima. Tako je Isus na početku njihova poziva rekao: „*Hajdete za mnom! Učinit ću vas ribarima ljudi*“ (Mk 1,17).

Pozvani smo doduše, u svim etapama duhovnoga puta, služiti Isusu i njegovu djelu. Ali u obraćenju srca dobiva naš poziv i poslanje veću dubinu. Ono što je hranilo Isusa, hrani sada nas. Ono što je bila Isusova čežnja, sada je naša čežnja. „*Jelo je moje vršiti volju onoga koji me je poslao i dovršiti djelo*“ (Iv 4,34).

Na Uskrs je Isusovo poslanje dobilo novu dimenziju. „*Kao što je mene poslao Otac i ja šaljem vas.*“ Zatim „*dahnu u njih i reče: Primite Duha Svetoga*“ (Iv 20,21-22). Isus šalje sada svoje učenike. Kao prvo, daje im „*Duha Svetoga*“. Taj Isusov Duh primamljuje, tjera i vodi nas posve blago.

Ovu novu dinamiku u nama opisao je Pavao ovako: „*Jer ljubav nas Kristova obuzima kad promatramo ovo: jedan za sve umrije, svi dakle umriješe*“ (2 Kor 5,14). Njegova ljubav u nama tjera nas da svoj život darujemo u službi, u poslanju, Bogu i ljudima.

Tada urastamo sve više i više u takvu nesebičnost koju Pavao daje znati u svome oproštajnom govoru u Miletu: „*Ali ni najmanje mi nije do života, samo da dovršim trku svoju i službu koju primih od Gospodina Isusa: svjedočiti za evanđelje milosti Božje*“ (Dj 20,24).

Terezija iz Lisieuxa opisala je djelovanje Duha Svetoga na sljedeći način: „*Nisam se trudila oko toga da budem ljubljena. Nije me zaokupljalo to što bi se o meni moglo reći ili misliti. Trudila sam se jedino oko toga da udovoljim Bogu i to bez želje da moja nastojanja urode plodom. Da, mora se oko sebe sijati dobrotu ne mareći za to hoće li rasti. Za nas rad, za Isusa uspjeh. Ne smijemo se plašiti borbe kad se radi o dobru blišnjega.*“ „*Koje li radosti trpjeti za onoga koga ljubiš.*“

Ovaj put sadrži trajno nova otkrića. Ovamo spada i to da u služenju korak po korak iskusujemo ozdravljenje. Jer proces preobrazbe u dovršeni Isusov lik se nastavlja. Isus u nama vodi nas

sve više i više dotle da se mi – kao i on - nesmetano čvrsto držimo volje Božje i njegova poslanja i tako rodimo bogat rod. Tako u nama raste tiha, duboka sreća.

Po obraćenju srca pripadamo potpuno Isusu Kristu. Naša je goruća želja da nas sve više i više prožme njegova volja i njegova svetost. Kao posljedica toga možemo reći cjelovit Da svojoj prošlosti, svomu životu kakav je bio. Prepirka s prošlošću prestaje.

Uz sliku: ubirati zrele plodove da bi oni sada služili životu.

Možemo reći Da i sadašnjosti, Da trenutku, sadašnjemu trenutku. Više se ne srdimo. Drugim riječima: Prihvaćamo Njegov mir nad našim životom. Sada možemo dopustiti Bogu da nas on vodi. Odričemo se toga da znamo što će biti sutra. Hoćemo danas vršiti Božju volju. I predajemo svoje planove Gospodinu, a mi živimo u Sada. I sada smo spremni svoje poslanje živjeti ondje gdje nas On hoće.

– **Neprestano čišćenje i posvećivanje**

Ako potpuno pripadamo Isusu, tada njemu pripadaju i nesvjesna područja našega života. Tada nas on može ozdraviti na svim područjima našega života. Tada On započinje čistiti „podrum“. Jer to što smo potisnuli još uvijek nije otkupljeno.

U našem podrumu možemo otkriti zle tendencije nad kojima nemamo nikakve vlasti, a koje nas onečišćuju. To su grješne sklonosti iz kojih nastaju grijesi kad pristanemo na njihove tendencije: zavist, prepredenost, ljubomora, seksualne požude itd. Opažamo da takvo što jednostavno ne možemo otkloniti. I osjećamo da se ovdje u dubini našega srca mora dogoditi otkupljenje i nutarnje obraćenje. Ovo ozdravljenje tjera On sada korak po korak naprijed. Jer Njegova je želja da nas povede sve dublje u slobodu i radost djece Božje. A zato je uvijek potreban naš aktivni pristanak.

Ako smo potpuno Gospodinovo vlasništvo, tada ne postoji više ništa što je protiv nas. Jer sve što se u našoj okolini događa Bog rabi da otkrije gdje smo još uvijek neotkupljeni, gdje još uvijek trebamo

ozdravljenje i otkupljenje. Tako On rabi slabosti drugih da nam pokaže naše vlastite granice.

Katkada mislimo: U našoj bi obitelji, grupi ili župnoj zajednici moglo biti jako lijepo kad ne bi bilo ovoga ili onoga problematičnoga tipa. Ali On upravo preko teških osoba namjerava s nama spasonosne stvari. Ti nam ljudi mogu pokazati „barut“ koji je tu u nama, kako to slikovito kaže pater Hans Boub, a drugi je samo žigica koja „naš“ barut zapali.

Sve što odsada doživljavamo, rabi Bog da nas povede dalje i da nas otkupi. Ali mi moramo htjeti osloboditi se toga „baruta“, agresija, straha, smetnji, kukavičluka i bojažljivosti..., ukratko svega što u nama sprječava puninu nazočnosti Isusa Krista.

Pritom ćemo sve do smrti osjećati samoljublje, taštinu. Ali Gospodin će nas sve profinjenije upozoravati na sebično razmišljanje, govorenje i činjenje, uvijek u onolikoj mjeri koliko mi to svladamo i koliko je potrebno za naš sljedeći korak. Mi ljudi dijelom sami odlučujemo može li nas On osloboditi svega toga. Jer On uvijek potpuno poštuje našu slobodnu volju.

– **U vrijeme suše rasti u dubinu**

Na drugome putu obraćenja bit ćemo provedeni kroz različite krize i pustinje. Iskustva pustinje nazivaju se i „suša“, budući da se tada osjećamo ovako: upravo suhi, bez soka i bez osjetnoga oduševljenja.

Kao što je Duh odveo Isusa u pustinju i ondje na njemu djelovao, tako se događa i u „pustinji“ našega života. Takozvana „suša“ nije isto što i „praznina“. I premda imamo osjećaj da se Bog povukao, On je ipak tu. Sada djeluje u većoj dubini nego što to naši osjećaji mogu opaziti.

Bog nas sada hoće dovesti do snage vjere. Nije bitno to što osjetno opažamo, nego to što raste u dubini. Stoga je proces suhoće potreban budući da ovdje raste snaga Duha Svetoga koji nas nosi iznutra. Osjećamo vjeru u dotičnoj situaciji preko snage koja je tu da takvu situaciju izdržimo. Ta se snaga često pojavi u služenju.

Sažimajući možemo reći: početno iskustvo vjere je kao žuboreći gorski potočić: svjež i životan, ali puno buči kad mu je kamenje na putu. Malo dalje ispod iz potočića je nastala rječica. Sada, kod drugoga obraćenja, ova rječica postaje sve više i više rijeka: sve postaje duboko, sve postaje mirno, zapreke me više ne mogu zaustaviti, prelazim preko njih i mogu nositi veliki teret. Što opuštenije prihvatimo suhoću, to više raste dubina „rijeka“ u nama, to većom postaje sposobnost nošenja, to snažnijima postaju vjera i povjerenje.

U „pustinji“ nakon drugoga obraćenja rastu tijekom godina plodovi Duha Svetoga. Mi se možemo mirno radovati svim stvarima. Izostanu li te stvari, radost nije manja. Događa se nešto predivno: trajno nutarnje zadovoljstvo kao plod Duha Božjega. Čovjek sazrijeva u Krista, u njegov dovršen lik.

Za razmišljanje:

Poznajem li čežnju da smijem supomagati u njegovu djelu otkupljenja?

Gdje sam iskusio da me u služenju hranio, ozdravljao ili izgrađivao?

3.

Načelno u vezi s duhovnim životom

Razmatrali smo o četiri etape duhovnoga života. Njih se daje usporediti s četiri reflektora koji žele dati malo više svjetla da bismo odlučno i u tminama mogli ići dalje. Na kraju samo još tri misli:

Božja povijest ljubavi

U svim etapama i fazama duhovnoga života možemo se (često tamnoj) tajni Boga povjeriti jedino onda kad nam je jasno: Njegovo vodstvo, njegov poziv izraz je njegove posve osobne, čak intimne ljubavi prema nama. U svakoj situaciji hoće nam On darovati samo ono najbolje i najdraže. Njegov poziv je povijest njegove ljubavi sa mnom i sa svima nama. Pritom on ulazi u naše najdublje potrebe.

Ipak, budući da mi same sebe i smisao života poznajemo tek malo i površno, neke stvari ne možemo odmah vidjeti i razumjeti kao izraz njegove osobne ljubavi. Naše gledanje je ograničeno. Ali on ima sve u vidu. On nas potpuno poznaje. Samo on zna što će donijeti budućnost i koji nam je „*nebeski poziv*“ (usp., Fil 3,14) darovan.

A samo On poznaje najdublje čežnje našega srca. On u njih ulazi da nas povede do potpune sreće, kao što svjedoči Terezija iz Lisieuxa: „Gospodin je tako dobar prema meni da mi je nemoguće bojati ga se. Uvijek mi je davao ono što sam željela ili puno više: davao mi je poželjeti ono što mi je on htio dati.“

Čak i najmučnije služenje može se takvim stavom gledati u posve novome svjetlu; naime kao izraz njegova povjerenja prema meni i kao njegovu ponudu meni da u mjeri svoje ljubavi smijem njemu supomagati.

Hoćemo li se ipak odvažiti na skok povjerenja i ljubavi, ostaje nam u svako vrijeme slobodno. Njegov poziv je ponuda. Mi smo uvijek slobodni reći Da ili Ne. Mi odlučujemo hoćemo li, koliko i s kojim nutarnjim stavom prema ovome njegovu vodstvu, na njegov uvijek novi poziv ući ili pak ne ući. Time dolazimo do sljedeće misli:

Htjeti rasti

Kad je dijete zdravo, ono tada hoće rasti. Pritom ima u vidu odrasle koji su mu „slika“ onoga što ono samo hoće postati. Kad dijete više ne raste, nego još jedino stari, tjelesno zaostaje i postaje patuljak. I u nasljedovanju Isusa možemo postati „patuljci“. Možemo startati dobro i s puno elana, ali ipak kad-tad zaostati.

Stoga je i u nasljedovanju ovo zdrav stav: Ja hoću rasti! A cilj rasta je postati ona osoba koju nasljedujemo: Isus Krist. Mi hoćemo prispjeti „*do jedinstva vjere i spoznaje Sina Božjega, do čovjeka savršena, do mjere uzrasta punine Kristove*“ (Ef 4,13). Kako različit ovaj lik Isusa Krista može biti, pokazuju nam najrazličitiji sveci. Oni su živi svjedoci koji predstavljaju koja nam je punina dobrih darova za ovaj rast u nasljedovanju pripravljena. U svim etapama našega puta ostaje ovo „htjeti rasti“ naš odgovor na Kristov poziv. I ovisno o našem odgovoru i spremnosti možemo više ili pak manje punine od njegove ponude primiti.

Možemo polovično, čitavim srcem, mlako ili s velikim žarom ići svojim putem. Pritom nam sveci kao Terezija iz Lisieuxa hoće biti uzor: „Moj Bože, izabirem sve. Ne želim biti polovična svetica. Ne

bojim se za tebe trpjeti; samo se jedno bojim, naime zadržati svoju volju: uzmi ju, jer izabirem sve što ti hoćeš!...”

Zaključna misao

Na početku duhovnoga puta pozvani smo svom snagom čvrsto se držati Boga i svoj život vezivati uz Njega. Tako sebe predajemo njemu. On će malo pomalo posegnuti za nama i čvrsto nas držati. Mi ćemo sve više i više osjetiti da njime ne ovladavamo.

Ali zato posve blago opažamo: On nas drži. Nosi nas. Preobražava nas, čisti i prožima naš život svojom ljubavlju i svojim Duhom. Time u našem životu dolazi do sve veće opuštenosti. Mi smo sada pozvani na to da postanemo posve jedno s njegovim djelovanjem na nama, sve dok u Duhu ne izrastemo „u hram svet u Gospodinu“ (Ef 2,22).

Pitanja i odgovori

1. Kako ispravno moliti?

Svaki čovjek ima specijalan pristup k Bogu. Zato postoji toliko načina moljenja koliko i ljudi. Ja započinem primjerice moliti sa šalicom kave tijekom umivanja. Za mene je to trenutačno ispravno. Hoće li sutra biti ispravno, ne znam. Nikada nemaš ispravno moljenje zauvijek. Svatko mora uvijek iznova tražiti i iskušavati svoj oblik. Za to je potrebna odvažnost i otvorenost.

Razvoji molitve jednaki su ljudskome razvoju. Ništa nije moguće iznuditi silom niti preskočiti stupanj razvoja. Inače se to mora nadoknaditi. Ne postoji ni „boji“ ili „lošiji“, nema ni ocjenjivanja jesi li daleko ili manje daleko. Fazu u kojoj sam sada jednostavno treba živjeti potpuno i pritom ostati budan i otvoren za daljnje vodstvo.

Nikada se ne radi o tome da se kopira načine molitve drugih, nego da se otkrije i živi vlastitu originalnost. Pritom se smijem pouzdati u to da će me Duh Sveti voditi. On mi naravno može pomoći i preko iskusnih ljudi. Da bih stekao sigurnost vodi li me Duh Sveti a ne „moje mušice“, treba pripaziti na dva kriterija:

Prvo: Promotrimo sve svoje ljudske odnose, jer što je tu u našim ljudskim odnosima, tu je i u odnosu prema Bogu. Ivan kaže: „*Ako tko govori da ljubi Boga a mrzi svoga brata, lažac je. Jer tko ne ljubi*

svoga brata koga vidi, kako može ljubiti Boga kojega ne vidi...“ (1 Iv 4,20). To pokazuje: ljubav prema Bogu, moj odnos prema Njemu, pokazuje se u mom odnosu prema ljudima. Kakav sam prema svojim bližnjima, takav sam i prema Bogu. Ako častim, poštujem, cijenim i ljubim ljude, tada sam takav i prema Bogu.

Ali stoji i drugo: ako odbijam sestru, brata, odbijam Boga. Gundam li i kritiziram neljubazno ljude uokolo, isto to činim i prema Bogu. Iskorištavam li ljude, tako pokušavam iskoristiti i Boga. Ne čujem li svoje bližnje, neću čuti ni Boga. Postupam li s ljudima hladno, rezervirano i odozgor, tako ću postupiti i s Bogom. Isključim li čovjeka, grupe ili narode... iz svoga prihvaćanja, time se odjeljujem od Boga.

Druga oznaka prave molitve neka je vrsta nutarnje usklađenosti. Opažam: „Ovaj način molitve meni odgovara“, premda ju ne razumijem. Na ovaj način usklađenosti duboko u mojoj nutрини prestanto će mi dotjecati dobra energija.

Načelno vrijedi: Tko se upusti u živoga Boga a time i u molitvu, nalik je gusjenici. Ona se razvija bezuvjetno u leptira. Dakle može proizići samo dobro, premda proces ućahurenja čini gusjenicu nesigurnom. Ako ona ovaj proces, koji izgleda beživotno i mrtvo, izdrži, ustat će preobražena. Kao sjajan leptir iskusit će nekadašnja gusjenica nove dimenzije svoga života. Nešto takvo, čak još divnije, hoće nama darovati Bog.

2. Kako se ponašati u vrijeme suhoće i iskustva nutarnje pustinje?

U suhoći treba nastaviti moliti, ne manje nego ranije. Kad pođemo na molitvu, mi vežemo svoga „magarca“, inače će pobjeći. To znači: utvrđujemo vrijeme za molitvu i ne mijenjamo ga. Ako sada opazimo da se kod molitve ne pojavljuju nikakvi poticaji, da smo već nekoliko minuta prazni, možemo tada posegnuti za različitom pomoći. Možda za molitvenim tekstovima, tekstom Pisma, Psalmima ili drugom pomoći za molitvu.

3. Kako se odnositi prema mislima rastresenosti u molitvi?

To će dijelom ovisiti i o načinu naše molitve. Ako naša molitva sve više vodi u tiho boravljenje pred Gospodinom (kontemplacija), tada mogu biti korisne dvije „metode“.

Prvo: Promatrati vlastite misli i osjećaje, razabirati ih i stavljati pred Boga da ih se učini temom razgovora s Njim. Čim pripustimo misli i osjećaje koji se javljaju i remete, njih bez ocjenjivanja pogledati i učiniti ih temom razgovora s Bogom, donosimo svoj život, ono što nas zaokuplja, u razgovor s Bogom. Prividno površne misli mogu nas tako povesti u dubinu. Što god me u mislima i osjećajima pokreće, smije biti.

Drugo: Franjevac otac Richard Rohr preporučuje mislima i osjećajima ne pridavati previše pozornosti. Ako sjedimo na obali rijeke i gledamo na Isusa na drugoj obali, tada trebamo pustiti da misli prolaze mirno pokraj nas kao brodovi na rijeci, dok naš pogled prijeko ostaje usmjeren na Boga. Ipak prečesto nam to neće uspjeti. Jer mi ubrzo započinjemo baviti se tim mislima. Stoga trebamo, ako smo ušli u te „brodove“ baveći se tim mislima, ljubazno ponovno „izići“ a brige i nakane povjeriti Božjemu vodstvu.

U vezi s ovim procesom izlaženja piše Franjo Saleški: „Kad ti srce luta ili trpi, brižno ga vrati na njegovo mjesto i blago se stavi u nazočnost tvoga Gospodina. Čak i kad nisi učinio ništa u svome životu, osim vraćao svoje srce i ponovno ga stavljao u Gospodinovu nazočnost, premda je svaki put ponovno pobjeglo nakon što si ga vratio, ti si tada svoj život učinio ispunjenim.“

4. Što je kršćanska meditacija?

Različitost ponuda meditacija dovodi do pitanja: Što je autentično kršćanska meditacija? Koji su kriteriji razlikovanja?

Odgovor je jednostavan: Meditacija je kršćanska onda kad za sadržaj ima osobu Isusa Krista. Cilj kršćanske meditacije jest produbiti prijateljstvo s Isusom Kristom.

U tome se kršćanska meditacija (ili pak kontemplacija) razlikuje od budizma i zena.

Ovomu posljednjemu više je do toga da se isprazni, dok se kod kršćanske meditacije radi o preobrazbi u Isusa Krista.

Meditacija o stvorenju, kao primjerice meditacija o vlastitome tijelu, o osjećanju disanja a time i iskusivanja života kao Božjega dara, meditacija o počelima stvorenja vatri, zraku, zemlji, vodi kao i zvukovima, mirisima, stablima, cvijeću i životinjama dragocjene su i vrijedne. Mogu dovesti do duboke opuštenosti i smirenosti.

Biblijski pak rečeno sve ove meditacije nalaze se u „predvorju“ hrama. Evo usporedbe: Oliver je za mene osobno pripremio jelo u kojemu ću sada uživati. Nakon jela kažem: Sada poznajem Olivera. To sigurno nije posve krivo; ali susrećem li ga samo u jedenju njegove hrane ili stojim posve osobno nasuprot njemu i razgovaram s njim, velika je razlika.

Tko na darove stvorenja gleda kao na ono najviše, sprječava upravo priliku da uđe u Svetinju nad svetinjama, i susretne se sa samim Bogom. Prava kršćanska meditacija dovodi nas do Ti Trojedinoga Boga, koji nam se objavljuje *u i preko* Isusova čovještva.

4. Kojim nas fazama ozdravljenja i čišćenja može Bog voditi?

Put molitve ima veliku ozdravljujuću i terapijsku snagu. To ne znači da u danim okolnostima nećemo više trebati nikakvu daljnju pomoć. Ali ovdje nam je dano nešto što nam sve psihološke i medicinske terapije ne mogu ponuditi.

Sveti Ivan od Križa donosi sliku vatre (Boga) i drveta (čovjeka). U fazama preobrazbe (faze čišćenja) to je kao da se komadić drveta baci u vatru. Drvo najprije smrdi i pucketa, razvija se dim, drvo postaje crno, tamno i odvratno. Zatim dolazi trenutak kad drvo postane providno, kad drvo i vatra postanu jedno. Ovo se događa i u vatri kontemplacije. Bog i čovjek u svojoj potpunoj različitosti postaju jednaki. Čovjek postane toliko prožet Bogom da se kao pretvori u Boga.

Ili drukčije rečeno: Vlastita bogolikost prožima čovjeka sve više i više i zrači kroz njega. Slomljenosti, rane..., mogu ostati, ali kroz njih sjaje Božje svjetlo, dobrota i mir.

Prije toga pak moraju postojati faze ozdravljenja i čišćenja. Pod ovim dimljenjem, smradom i pucketanjem drveta misli Ivan od Križa različite faze čišćenja koje se u našoj svakodnevnici, u našim životnim iskustvima, događaju. Ivan s tim u vezi govori o aktivnim i pasivnim noćima osjetila i duha.

„Aktivan“ znači: Ja mogu još nešto učiniti. „Pasivan“: mogu to samo podnijeti i izdržati. U noći ne vidiš ništa. „Noć“ tako znači: Ne vidim, ne osjećam, ne ćutim, ne čujem... više ništa. Prazan sam, uopće više ne napredujem. Više ne znam kako dalje. Zbunjen sam, bespomoćan. Ranije je sve bilo jasno i svijetlo, sada je tamno.

– **Noć osjetila**

Imamo pet osjetila: osjetilo vida, osjetilo sluha, osjetilo opipa, osjetilo njuha i osjetilo okusa. Time možemo uživati u svim ljepotama života. Rado uživamo, katkada previše rado. Kad smo doživjeli posebno lijep užitak, super osjećaj sreće, možemo za njim ponovno čeznuti. Tako može nastati vezanost, pretjerana potreba, koja nas okiva.

Sebe u mnogočemu doživljavamo gonjenima uokolo: brigama, strahovima, osjećajima kao što su ljubomora i zavist. Ljudi mogu biti vezani uz novac, uz vlastitu čast, uz srdžbu, uz neumjereno jedenje i pijenje, uz seks, uz televiziju, uz Internet, uz častohleplje, uz rad... i uz još puno toga. Mnogi su ovisni o drugim ljudima: „Bez njega ili nje ne mogu živjeti.“

Ono iskonsko jedne vezanosti jest: Čovjek više nije slobodan. Ivan uzima sliku ptice koja želi odletjeti. Bila ona vezana uz debeli konopac ili uz tanku nit, rezultat je isti: Ona se ne može podići i letjeti. Ali ptica je pozvana letjeti, zauzeti prostranstva i slobodu obzora.

U noći osjetila radi se o oslobađanju zarobljenosti vlastitoga Ja, emocionalnih veza, vlastitih fantazija i želja. Oslobađanje ide samo preko uskraćivanja. Ivan kaže: „Mora se odviknuti prsiju putenosti.“

Odvikavanje se događa u svakodnevici. Odvikavanje je uvijek povezano s odricanjem, izdržavanjem napetosti, a često i s bolju. Više ne dopuštaš – slikovito rečeno – da se ugodno hraniš na grudima, nego sam tražiš hranu, hranu koja više ne čini ovisnim i koja služi vlastitom sazrijevanju.

Ono sa čime se pritom susrećemo u svojoj svakodnevici, ono što nam se ispriječi, što nas dovodi do naših granica, što nas toliko boli, itd., jest to što je sam Bog za nas izabrao da nas odvikne. Poteškoće, razočaranja, itd. naš su put da postanemo zreli i slobodni. Možemo vikati, buniti se protiv toga i okrivljivati „nemoguće“ ljude. Ali ti ljudi su Božje sredstvo preko njih nas On želi osloboditi.

U ovim noćima radi se o tome da se oslobodimo zarobljenosti svoga Ja, svega onoga što nas sprječava u našem pravom čovještvu i u našem razvoju. Radi se o sve jačemu ispunjenju i sve većoj sreći. Radi se o tome da trajno možemo uživati više. Jer ovisnik, vezani ne može uživati.

– **Noć duha**

Noć duha je teže razumjeti. Ovdje se radi o oslobađanju od fiksacija, slika, čvrstih određenja u odnosu na čovjekov duh. Ivan od Križa govori: „Čovjek se mora osloboditi svega koliko god o tome visio. Mora se osloboditi slika koje su prožele njegovu prošlost.“

Svi mi imamo nutarnje slike i o samima sebi. Koliko visimo o tim slikama o sebi, objavljuje se u našem pitanju: Kako drugi o meni govore? Što o meni drže? Nadalje imamo predodžbe o tome kakvi želimo biti. Trudimo se oko toga da same sebe vidimo u dobru svjetlu. Od toga iznutra živimo. Isto tako imamo predodžbe kakvi bi trebali biti partner, djeca, bližnji, kakvo bi trebalo biti gospodarstvo, Crkva, vrijeme, pa čak i Bog. Sve ove slike i očekivanja treba odložiti. Zašto?

One nas stješnjuju. Sprječavaju nam doći u dodir s realnošću. Čine nas neslobodnima. Sprječavaju nas u „letenju“.

To vrijedi i za naše slike o Bogu i iskustvima Boga. Moramo ostaviti i način kako nam se On pokazivao. Spočetka smo Boga

doživljavali imponirajuće. Ovi „filinzi“, ovi osjećaji, jednostavno krasno! Tako nas je Bog privlačio k sebi. Mamio nas. Pokazao nam koliko nas usrećuje. Rado smo se toga čvrsto držali – kao ovisnici. Ali ovisnost ne oslobađa. Bog nam hoće darovati više od usrećujućih osjećaja. Hoće nam darovati puninu slobode i sreće. Put do toga vodi samo preko ostavljanja lijepih osjećaja, upravo preko odvikavanja.

Mnogi ne uspijevaju, jer kao ovisnici zastaju na ovoj točki. „Ali ja ne osjećam više ništa, dakle Bog više nije tu. To dakle ne donosi ništa.“ Moramo naučiti izdržati suhoću i sušu.

Moramo naučiti vjerno nastaviti put s Bogom i ljudima i onda kad više ništa ne lebdi, kad mi to na ovoj razini osjećaja ne donosi više ništa, kad je još samo mučno i tamno; upravo noć u pustinji.

Tada je dobro imati ljude koji će stati uza me, jer prevelika je opasnost pomisliti: „Razočarao sam se, na krivomu sam putu. To ne donosi više ništa.“ Tada trebamo ljude koji će nas ohrabriti: „Ne, ti si na dobrome putu. Samo ne vidiš puta jer je noć. Zato ne možeš posložiti to što se događa. Izdrži. Nastavi vjerno dalje. Noć će proći.“

„Aktivna noć“ znači: Potrebna je naša vjernost da bismo mogli nastaviti put oslobađanja. Aktivna noć je usporediva s naporima naroda Izraela u pustinji. Pustinja nije bila cilj, nego put u obećanu zemlju. Tako sve te „noći“ prolaze, a to što doživljavamo poslije njih, jest još više sreće i još bolji život.

Sadržaj

Predgovor

Uvod

1. Što je duhovni život?
2. Faze rasta duhovnoga života
 - 2.1 Početak duhovnoga života: Prvo obraćenje
(Proljeće u Galileji)
 - 2.2 Sazrijevanje i rast: Prvi put obraćenja (Put u Jeruzalem)
 - 2.3 Obraćenje srca – Drugo obraćenje
(Smrt i uskrsnuće u Jeruzalemu)
 - 2.4 Drugi put obraćenja (Duhovi i poslanje u svijet)
3. Načelno u vezi s duhovnim životom
4. Pitanja i odgovori

